

Svenska Amerikansk Fotboll Förbundets (SAFF) yttrande avseende den framlagda promemorian U2020/04134/GV – Idrottsutbildningar i gymnasie- och gymnasiesärskolan

SAFF tillstyrker samtliga förslag i den framlagda promemorian med några synpunkter och önskar få belysa dessa synpunkter ur vår specifika idrotts unika särart. Det gymnasiala skolsystemet är en viktig del i amerikansk fotboll och en stark bidragande faktor till den framtida utvecklingen.

4.1 Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott ersätter riksidrottsgymnasium och nationellt godkänd idrottsutbildning.

SAFF tillstyrker förslaget men vill belysa vikten av att RF ser till att specialidrottens unika särart verkligen ligger i fokus.

Följande är särskilt unikt för amerikansk fotboll:

En av amerikansk fotbolls unika egenskaper är antalet spelare som krävs för att bedriva verksamhet

Amerikansk fotboll är en unik idrott i många avseenden, men det kanske mest markanta, det är en idrott bestående av specialister. Det innebär tex att i ett lag inom amerikansk fotboll kommer hälften av spelarna endast spela anfall medan den andra hälften endast spela försvar. Med 11 spelare på planen, som i några andra av våra vanliga lagbollidrotter, resulterar detta i 22 spelare i "startupställningen". Och inom dessa två lagdelar finns det ytterligare specialister där man i anfallet kan dela in alla i fyra olika positioner och försvaret i tre. I Sverige har vi en begränsning på 45 ombytta spelare på matchdag och ett minimum på 22, samma regler gäller vid internationella turneringar för landslag. Siffran 45 bygger på att ha en avbytare till alla som finns i startupställningen plus en extra plats till en spelare som enbart sköter alla sparkspel (ytterligare en specialist). Så antalet spelare är en viktig och central del i idrotten amerikansk fotboll.

En av amerikansk fotbolls unika egenskaper är den fysiska kravprofil som krävs för alla specialister

Ytterligare en sak som gör amerikansk fotboll unik är den fysiska kravprofilen för de olika positionerna. Vissa av positionerna kräver väldigt mycket snabbhet och andra väldigt mycket styrka. Det har resulterat i att storleken på spelarna kan variera med 30-40 cm i längd och ca 70 kg i

kroppsvikt. Dessa specialister spelar inte mot varandra på varje spel men det finns åtskilliga tillfällen då dessa typer av spelare behöver mötas på planen. Detta gör att amerikansk fotboll är en idrott för de flesta typer av människor, stora som små, snabba som starka. Man kan säga att laget består av tyngdlyftare, kulstötare, handbollsspelare och 60 meter sprinters. Men vi begär inte att tyngdlyftaren springer 60 meter eller sprintern stöter kula. Denna unika kombination av olika kravprofiler inom samma lag utmärker amerikansk fotboll mer än någon annan idrott.

En av amerikansk fotbolls unika egenskaper är strategin bakom spelet

Amerikansk fotboll har kallats mänsklig schack under väldigt många år bara för att den strategiska aspekten är så avgörande. Hela spelet är uppbyggt kring det med alla pauser mellan spelen för att prata ihop sig om en optimal strategi. Med möjligheten att prata ihop sig mellan spel och även kommunicera med tränare vid dessa tillfällen, är det ett unikt sätt att bedriva en lagbollidrott. Då spelet genom detta kan bli otroligt komplext och mängden varianter och förberedelser blir nästan överväldigande, spelar det på specialisttänket med spelare som endast spelar i anfall eller försvar. Djupet och komplexiteten på den information som varje specialist behöver hålla tillgänglig inför och under spelets gång gör amerikansk fotboll unik och ställer skyhöga krav på individen att förstå inte bara spelet utan även varje unik situations förutsättningar.

Det här är alltså de saker som är unikt med amerikansk fotboll: antalet spelare i laget, de olika fysiska kravprofilerna och strategin. Dessa tre unika sakerna är något som våra skolor behöver uppfylla för att förse landslagsverksamheten med rätt sorts kvalité och därmed skapa förutsättningar för framgång.

4.2 Det ska finnas nationella krav för att få vara en gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott.

SAFF tillstyrker förslaget.

4.3 Bestämmelserna om var ansökan ska lämnas ska förbli oförändrade.

SAFF tillstyrker förslaget.

4.4 Skolverket beslutar om utbildningen efter förslag från Riksidrottsförbundet och yttrande från ett specialidrottsförbund.

SAFF tillstyrker förslaget med endast en notering.

Det är av yttersta vikt att alla specialförbund ges möjligheten att belysa just sin idrotts unika särart. Då system som är så här stora ibland innebär att vissa idrotter kommer i kläm och inte anses tillräckligt stora för att påverka de stora ramarna. Därför blir det viktigt att alla som deltar i systemet får en möjlighet att göra sig hörda och påverka systemet utifrån sin unika miljö.

4.5 Staten och kommunerna ska dela på kostnaden för ämnet specialidrott.

SAFF tillstyrker förslaget.

4.6 Utbildningen ska vara avgiftsfri med undantag för den utrustning som behövs för elitidrotten.

SAFF tillstyrker förslaget.

4.7 Lika möjligheter till utbildning oavsett kön samt andra frågor om urval.

SAFF tillstyrker förslaget men med ett par synpunkter gällande selektionsprocessen och kön.

Skillnad på elitsatsning mellan könen vid 15 års ålder

Ytterligare en sak som talar för hur viktig den här perioden är i unga tjejers idrottande är resultatet av studien "Ung livsstil – vilka värden söker barn och ungdomar inom idrotten" som kom ut 2018. Studien visar att det finns en tydlig skillnad mellan killar och tjejer i gymnasieålder om anledningar till varför man håller på med idrott. För killar är det viktigt att vinna, tävla och vara bra på sin idrott, medan för tjejer handlar det mer om idrottens egenvärde och investering i kroppen. Det tål att tänkas på att inställningen till idrott skiljer sig inget mellan en tjej på mellanstadiet eller en tjej på gymnasiet. Vi vill ta till vara på resultatet av den här studien för att på bästa sätt utveckla individen i vår verksamhet. En könsneutral selektionsprocess med fokus på talang och potential, försäkrar att de unga tjejer som fyller kriterierna tävlar om platser i det nya skolsystemet. En fast siffra för varje år är inte lösningen utan en nivå att uppnå först blir viktigare.

Då de olika fysiska profilerna kan mötas på planen behöver man även se på spelet ur ett säkerhetsperspektiv. Ju yngre spelarna är, och ju sämre den fysiska förutsättningen är, desto farligare blir kollisionen. En åldersindelning för spelare är av yttersta vikt för amerikansk fotboll då det är direkt avgörande för säkerheten på juniorsidan. Puberteten spelar en avgörande roll för alla idrotter som inkluderar kraft och kollision. Och diskussionen kring fördelar för spelare som är födda tidigt på året kontra sent, är långt gången inom all idrott där kravet på kraft är stort. Och ska vi även inkludera flickor i den här ekvationen kan det bli väldigt farligt. Behovet av flicklag är avgörande för att ge tjejer en ärlig chans att utvecklas i "rätt" takt utan att löpa extra stor risk för skador.

För att hjälpa de mest ambitiösa unga tjejerna fortsätta utvecklas behöver dom få tävla i en miljö som är bättre anpassad efter deras behov. Och med ett litet antal aktiva i den berörda åldern bör antalet platser baseras på aktiva licenser och bedrivs mer i utvecklingssyfte initialt. För att över de kommande dimensioneringsperioderna utökat antal platser och förhöjd elitsatsning.

4.8 Vissa kurser i idrott och hälsa behöver ses över i särskild ordning – specialidrott kan ses över i det kontinuerliga arbetet med styrdokumentet.

SAFF tillstyrker förslaget med en synpunkt.

Behovet av att fånga upp de ungdomar som inte får plats i det nya systemet är stort.

Många idrotter är i behov av skolverksamheten för att ge ungdomar möjligheten att fortsätta satsa lite mer än vad sina lokala föreningar har möjlighet att erbjuda. Som ett komplement till föreningsverksamheten och elitsatsningen i skolan blir detta steg viktigt för bredd.

4.9 Insatser behövs för att få fler legitimerade och behöriga lärare i specialidrott.

SAFF tillstyrker förslaget.

4.10 Utbildning på entreprenad i ämnet specialidrott bör även i fortsättningen bara tillåtas i undantagsfall när det medges av regeringen.

SAFF tillstyrker förslaget med endast en notering.

Bästa möjliga förutsättning för eleverna att få en holistisk elitsatsning behöver ligga i fokus, sen om det innebär att verksamheten bedrivs på entreprenad eller inte ska inte behöva påverka.

4.11 En ny överklagandebestämmelse införs.

SAFF tillstyrker förslaget.